

BIJDRAGEN**Speech van de Directeur Juridische zaken, dr. S.B. Ybema,
in het kader van de oprichting van de
Militair Juridische Dienst Krijgsmacht op 10 april 2006**

Dames en Heren,

Op deze bijeenkomst in het kader van de oprichting van de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht, heet ik U allen van harte welkom.

Het zal U allen niet zijn ontgaan dat de organisatie van de krijgsmacht aan grote veranderingen onderhevig is. Recent is een nieuw besturingsmodel vastgesteld. Deze ontwikkelingen zijn mede terug te voeren tot de veranderingen in de omgeving waarin de krijgsmacht opereert. Heden ten dagen vindt militair optreden voornamelijk plaats in het kader van crisisbeheersings- en vredesondersteunende operaties.

Ik meen dan ook dat de juridische functie in dit kader aan een heroriëntatie toe is. Gelet op het toenemende belang van het militaire en humanitaire oorlogsrecht is de tijd rijp voor versterking van de juridische discipline binnen de krijgsmacht.

In het nieuwe besturingsmodel is er daarom voor gekozen dat de Directeur Juridische Zaken de rol gaat vervullen van *concernjurist*. Aan de rol van concernjurist wordt op dit moment nader invulling gegeven in overleg met de leden van de bestuursstaf en andere directies binnen het departement. Vaststaat echter dat er voor de juridische functie krijgsmachtbreed een functioneel vakgebied zal worden ingericht.

Door de opbouw van een functioneel vakgebied zullen aspecten als kwaliteitsborging, *unité de doctrine* en kennismanagement wezenlijke bestanddelen vormen en dienen te worden geborgd binnen dit netwerk. Dit alles, overigens, om de militaire juristen te velde, en de commandanten die zij van advies voorzien, zo goed mogelijk in staat te stellen hun taak te vervullen. Een wezenlijk element van dit proces betreft de vorming van een Militair Juridische Dienst Krijgsmacht (MJDK). Het Hoofd van de staf MJDK, de Brigadegeneraal in het Veld, sinds 12 september 2005 werkzaam bij DJZ, was belast met de uitwerking en inrichting van deze dienst. Zoals U ongetwijfeld reeds heeft gemerkt, heeft Generaal in het Veld zijn werkzaamheden voortvarend opgepakt. De MJDK vormt de derde zijde van de driehoek die mede gevormd wordt door de Nederlandse Defensie Academie en de leerstoel militair recht aan de Universiteit van Amsterdam.

Binnen de Nederlandse Defensieacademie, NLDA genoemd, is in de Faculteit Militaire Wetenschappen een Sectie Militair Recht ondergebracht onder leiding van Professor Dr. Terry Gill. Naast het verzorgen van onderwijs zal deze sectie belast worden met onderzoek. Een onderzoeksopdracht is reeds vastgesteld. De bedoeling is dat er gewerkt wordt aan een Leerboek voor de Bachelor bij de NLDA. Een leerboek Military Operational Law op Master niveau binnen de NLDA en een Handboek Operationeel Recht voor commandanten en hun militair juridische adviseurs. Deze sectie militair recht zal naast het uitvoeren van onderzoek het onderwijs gaan verzorgen aan alle leergangen binnen de

Nederlandse Defensie Academie.

Reeds vele jaren bestaat aan de Universiteit van Amsterdam de leerstoel militair recht. Tot vijf jaar geleden was deze leerstoel vooral georiënteerd op het Militair straf- en tucht-recht en het bestuursrecht. Door het curatorium is besloten de leerstoel te verbreden, met de focus op het recht tijdens vredesoperaties. Aan deze uitbreiding is door professor Gill in de afgelopen jaren op voortreffelijke wijze invulling gegeven.

Aan de Universiteit van Amsterdam is ook een postacademische specialisatie militair recht opgezet. Het deelnemen aan de cursussen van deze specialisatie is onderdeel van de opleiding in het kader van een loopbaanpatroon voor civiele juristen en militairen die worden omgevormd tot militair jurist.

Zulks uiteraard passend binnen het door de Hoofddirectie Personeel ontwikkelde c.q. nog te ontwikkelen beleid in het kader van het Flexibel Personeelssysteem.

Militair juristen gaan na het volgen van de voor hen geijkte opleiding functies vervullen binnen de krijgsmacht. Ongeacht bij welk onderdeel zij zullen worden geplaatst maken zij deel uit van het dienstvak van de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht. Een geformaliseerd en gestructureerd netwerk onder leiding van het Hoofd van de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht. Om te komen tot kwaliteitsborging, bevordering van *unité de doctrine* op militair juridisch gebied en eenheid van rechtsopvatting wordt gecommuniceerd via een functionele keten. Wezenlijke aspecten van deze keten zijn dat de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheden van commandanten ten aanzien van door hen genomen besluiten op geen enkele wijze worden aangetast. Door een goede functionele communicatie in de lijn van juridische adviseurs wordt er voor zorg gedragen dat adviezen van hoge kwaliteit zijn en elkaar niet tegenspreken. “Lessons learned” van operaties van de krijgsmacht worden als onderdeel van de kenniskringloop ingepast in de beleidsontwikkeling. Een wezenlijk onderdeel in die kringloop vormen de onderwijsinstellingen zoals de zojuist genoemde Nederlandse Defensie Academie, maar ook de opleidings- en trainingscentra van de krijgsmachtdelen.

Van belang is overigens dat de functionele keten een duidelijke koppeling legt tussen de juridische advisering op het niveau van de bestuursstaf en de juridische advisering op het niveau van operationele commando's. Het gaat erom met elkaar samen te werken binnen de keten. Dat vereist een attitude die, indachtig een van de speerpunten in het beleid van de Commandant der Strijdkrachten door hem als volgt is verwoord: “het defensiebelang gaat boven het operationele commando”. Van U wordt verwacht dat U werkt als een team, saamhorigheid uitstraalt en bruggen bouwt. Voor velen van U is dat gelukkig al een vanzelfsprekendheid. Uw samenwerking in de operaties in onder meer Bosnië, Irak en Afghanistan geeft aan dat U over die attitude beschikt. U kijkt naar wat U bindt, niet wat U scheidt.

Er wordt echter nog meer van U verwacht. Als militair jurist moet U, om een waardevolle bijdrage te leveren aan de juridische keten, een brede opleiding en ervaring inbrengen. U dient niet alleen over juridische kennis te beschikken maar ook de organisatie goed te kennen en inzicht te ontwikkelen in bestuurlijke verhoudingen. Bovendien dient U, indachtig de internationale samenwerking tijdens crisisbeheersings- en vredesoperaties,

een gevoel te hebben voor culturele verschillen en kennis te hebben van meerdere rechtssystemen.

Wat betreft dit laatste wil ik graag Uw aandacht vestigen op de International Society for Military Law and the Law of War – ook wel de Société genoemd – waarvan ik de eer heb het presidentschap te vervullen. De Société heeft ongeveer 1.300 leden, verspreid over bijna 100 verschillende landen en kent als doel de studie van het militaire recht en het humanitair oorlogsrecht. Te dien einde wordt onder meer onderzoek verricht naar de harmonisatie van nationale systemen van militair recht. Ook wordt elke drie jaar een internationaal congres gehouden zodat de leden de kans hebben in persoon met elkaar van gedachten te wisselen. In het verleden hebben dergelijke congressen plaats gevonden in bijvoorbeeld Rome, Athene en Wenen. Het volgende congres van de Société vindt in mei van dit jaar plaats in het Kurhaus te Scheveningen. Dit jaar zal het thema zijn “The Rule of Law in Peace-operations” waarbij aandacht wordt besteed aan vele relevante onderwerpen in het kader van vredesoperaties zoals “the application of human rights obligations in peace-operations” en “the status of detainees in peace-operations”. Dergelijke congressen bieden een uitstekende gelegenheid voor de militair jurist om zijn horizon te verbreden en *externe* contacten te leggen.

Het leggen van contacten *intern* Defensie begint met het aspect bereikbaarheid. Reden waarom U in het bezit bent gesteld van een telefoongids waarin juristen werkzaam bij het Ministerie van Defensie, zowel burger als militair, zijn opgenomen. Maar daar zal het niet bij blijven. Immers de militair jurist werkt in een omgeving die wordt gekenmerkt door een kennisintensief karakter. Aanvullende functioneel technische kaders vanuit de bestuursstaf en een goed functionerende keten van militair juridische kennis en kunde zullen er aan moeten bijdragen dat de kwaliteit van juridische advisering wordt gewaarborgd. In de nabije toekomst zal een interactief netwerk worden opgebouwd waarop de mogelijkheid wordt gecreëerd juristen werkzaam binnen de krijgsmacht met elkaar van gedachten te laten wisselen.

Dames en heren, er is nog veel te doen en ik vertrouw op Uw aller medewerking om het gestelde doel te bereiken.

Thans verzoek ik Brigadegeneraal In het Veld naar voor te komen en de Aanwijzing van de Secretaris Generaal inzake de Militair Juridische Dienst krijgsmacht in ontvangst te nemen.

Generaal, met het overhandigen van deze Aanwijzing benoem ik U tot het Hoofd van de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht. Ik wens U veel geluk met deze eervolle benoeming en wens U en de - met deze overhandiging nieuw opgerichte - Militair Juridische Dienst Krijgsmacht veel succes en wijsheid, onder het meegeven van de volgende opdracht en wapenspreuk: “Leges juraque serva”. Bewaar of wellicht in uw geval meer gepast, “bewaak”, de wetten en het recht.